

DE NMV-EXCURSIES IN 2015

Onder redactie van Anneke van der Putte

Brederostraat 9, 6531 CA Nijmegen – avdp@de-stiel.demon.nl

Met medewerking van de excursieleiders

Putte, A. van der (ed.), 2016. The NMV-excursions in 2015. Coolia 59(4): 203–222.

In 2015 29 excursions were organized by the Dutch Mycological Society. Impressions of them are given by the excursion leaders. The most exceptional finds are mentioned and illustrated.

In 2015 werden 29 NMV-excursies gehouden, de speciale Meetnetexcursies niet meegeteld (zie Tabel op p. 222). Van één excursie werden geen gegevens ontvangen. Vier excursies werden afgelast vanwege opnieuw de droogte in het voorjaar, al bleek dat niet voor alle excursieleiders een belemmering. Dit jaar waren overigens ook juli en begin augustus lokaal nog zeer droog.

Het gemiddelde aantal deelnemers bedroeg ca. 14 per excursie. Absolute uitschieter was ook dit jaar weer de excursie op Nijenrode door Gert Immerzeel op 17 oktober. Daar kwamen 50 (!) mensen op af. Ook de excursie van Martijn Oud op 19 september naar de Staatsbossen van Schoorl trok veel belangstelling: 27 deelnemers. De excursie met het grootste aantal vondsten was die van Roel Douwes bij Landgoed Nienoord: 211.

Maar natuurlijk gaat het niet om aantallen (alleen). Ook de excursies met minder deelnemers en minder vondsten waren gezien de verslagen alleszins de moeite waard. 2015 was daarmee weer een goed excursiejaar, met dank aan de enthousiaste excursieleiders die ondanks droogte, regen of kou, vele NMV-leden op aangename excursies hebben meegenomen naar bijzondere paddenstoelengebieden in ons land.

18 april, Schraalzand bij Boxmeer (Stip Helleman)

Het gebied dat tijdens de excursie door de 8 deelnemers werd bezocht, besloeg een gedeelte van een gemengd rabattenbos op zandgrond met enige verlaten weidegebiedjes. Het was een lekker zonnige dag in het zuiden des lands met prima wandelweer. Het was al enige weken zonnig en warm en dus was de sfeer uitstekend, maar waren de verwachtingen niet heel erg hoog gespannen, wat zich uiteindelijk ook uitte in een totaalijst van slechts 53 soorten met voornamelijk klein grut. De meeste waargenomen soorten waren van het genre vliesje, schijfje, korstje, enz. De lijst telde o.a. Russenknolkelkje (*Myriosclerotinia curreyana*), Pitrusfranjekelkje (*Lachnum apalum*) en Schelpharpoenzwam (*Hohenbuehelia cyphelliformis*).

25 april, Geestmerambacht (Martijn Oud)

Een bezoek aan Geestmerambacht wordt in het voorjaar vooral gewaardeerd vanwege het voorkomen van de vele ‘echte’ voorjaarspaddenstoelen waaraan het gebied zijn bijzondere status ontleend. Een groot deel van de 17 aanwezigen was gekomen om dat ook eens met eigen ogen te zien. Het was echt paddenstoelenweer met een beetje motregen bij een temperatuur van 11 graden Celsius. Niemand werd teleurgesteld, want het vaste setje van bekende voorjaarssoorten stond weer keurig te wachten op de bekende groeiplaatsen om bewonderd

Figuur 1. *Bundelmosklokje* sl. (*Galerina marginata* sl.).
(Foto: Freek van Loon)

Voorjaarsbreeksteeltjes (*Pholiotina aporos*) en Sleedoornsatijnzwammen (*Entoloma sepium*) ontbraken niet op het appel. Alleen het bazuingeschal ontbrak. Toch konden er ook behoorlijk wat nieuwe soorten voor het gebied worden genoteerd omdat er extra werd gelet op onbekend klein spul. Vooral Kees Roobeek liet zich niet onbetuigd, maar ook Yvonne Dijkman, Friedjof van den Bergh en Anneke de Ronde hebben naast de excursieleider zelf hun aandeel geleverd bij de determinaties.

Een willekeurige greep uit de aangetroffen soorten: Slijmspoorspikkelschijfje (*Ascobolus immersus*), Wijnrood spikkelschijfje (*Ascobolus roseopurpurascens*), Breedsporig lisdoddevulkaantje (*Phaeosphaeria typharum*), Lisdoddemuurspoorkogeltje (*Pyrenophora typhicola*), Grootsporig kleeftkruidvulkaantje (*Leptosphaeria galiorum*), en Kortborstelig menhirzwammetje (*Podospora vesticola*). Verder viel een aantal door tepelgallen dermate verminkte Platte tonderzwammen (*Ganoderma lipsiense*) op, dat ze nog nauwelijks te herkennen waren. Totaal konden er 57 soorten worden genoteerd.

16 mei, Doezumermieden (Inge Somhorst)

Een goede keuze voor een voorjaarsexcursie: de natte terreinen van het laagveenreservaat aan de Lauwers op de grens van Groningen en Friesland, met natte hooilandjes, moerasbosjes en enkele veenmoslandjes. Mochten de paddenstoelen verstek laten gaan dan was er nog het prachtige landschap, de ontluikende flora, de zingende (riet)vogels en genoeg kikkers om ook onze jongste deelnemer enthousiast te houden en zo konden we gerust op pad. Het weer was ietwat miezerig en niet iedereen hield droge voeten, zodat het geheel een vochtige aangelegenheid werd. Dit werd nog eens benadrukt door verschillende vondsten, zoals een mooie collectie van de zeldzame Zompinktzwam (*Coprinopsis martinii*) en een vroeg verschenen Violetvlekkende moerasmelkzwam (*Lactarius aspideus*). Op wilgentakken kwamen de eerste Egelzwammetjes (*Phaeomarasmus erinaceus*) tot ontwikkeling. Het aantal hoedsteel-paddenstoelen was beperkt, dus werd er driftig gezocht naar klein-kleiner-kleinst op riet, lisdodde, wilgentakjes en brandnetel. Op een nat stukje schors vonden we een bruinig dropje, dat het Okerbruin beekschijfje (*Pachyella babingtonii*) bleek te zijn. Op staande rietstengels groeiden zeer kleine wittige paddenstoeltjes met behaarde steel en hoedrand maar zonder lamellen en met hymenium aan de bovenzijde van het 'hoedje'; na veel determinatieperikelen en bijbehorende discussies zijn we tot de conclusie gekomen dat het een *Typhula* moest zijn. Een naam hebben we nog niet maar we hebben deze soort binnen een week op drie verschil-

Figuur 2. Gewoon puntkogeltje (*Mycosphaerella punctiformis*) en Nerfuitbreekkommetje (*Pyrenopeziza nervicola*). (Foto: Nico Dam)

lende locaties in west-Groningen gevonden, steeds op riet.

In het zonnetje liepen we terug naar de auto's. We vonden in totaal 80 soorten.

23 mei, Kennemerduinen (Harm Snater)

Het was lange tijd droog geweest in dit kustgebied. De verwachtingen over wat we zouden aantreffen aan paddenstoelen waren niet hoog gespannen. Maar ach, zullen de paar deelnemers hebben gedacht, het is vast een mooi duingebied. En dat is het ook. En de niet-deelnemers, ja, die hebben behalve dat mooie duingebied ook nog eens 28 soorten gemist en daarnaast bijvoorbeeld ook een indrukwekkend aantal maanvarentjes, op één plek aan een duinplas aanwezig. Een forse, maar oude aardster leek erg op Roze aardster (*Gastrum rufescens*), maar kon wegens 'te oud' niet bevestigd worden door Leo Jalink. Toch waren er nog een paar soorten waar de microscoop aan te pas moest komen, o.a. Gladde vezelkop (*Inocybe glabrescens*), Bittere dennenkegelzwam (*Strobilurus tenacellus*) en Tweesporig taaisteeltje (*Mycenella bryophila*).

6 juni, omgeving Beuningen (Nico & Marjo Dam)

De nacht ervoor en the day after... De nacht voor de excursie had het heftig geregend, dus alles zag er veelbelovend nat uit in de twee loofbossen op klei die we deze excursie bezochten: het Personenbos en het Roodslag. Maar zodra je een tak optilde, bleek dat die eigenlijk gortdroog was en bijna gewichtloos. Jammer dus voor de 5 deelnemers. Niettemin: 83 soorten, waarvan 50 in het ernstig verbraamde Personenbos en iets meer in het wat toegankelijker Roodslag. Veel klein grut (waaronder een reekalfje in het Personenbos), met een groot aandeel pyrenomyceten, zoals Gewoon puntkogeltje (*Mycosphaerella punctiformis*). Op de foto is ook nog een kleine bekerzwam te zien, Nerfuitbreekkommetje (*Pyrenopeziza nervicola*), maar dat bleek thuis pas, nadat het eikenblad enige tijd in een nat petrischaaltje had vertoefd.

27 juni, Wolfheze, Roestenexcursie (Charlotte Swertz)

Vijftien mensen verzamelden zich bij het station van Wolfheze om op zoek te gaan naar roesten. Leuk dat er wat meer belangstellenden waren dan in de voorgaande jaren.

Het was de laatste tijd tamelijk droog geweest, op een stevige bui in de nacht voor de excursie na, dus het was spannend hoeveel roesten we zouden gaan vinden. De vrees om

Figuur 3. Algemene oranje roest (*Coleosporium tussilaginis*), uredinia en telia op onderzijde blad. (Foto: Charlotte Swertz)

in het geheel geen roesten te vinden, bleek ongegrond: direct op de parkeerplaats bij het station was al heel wat te vinden, waardoor ook de mensen die nog niet zo vaak naar roesten hadden gekeken een goed zoekbeeld konden ontwikkelen voor

de rest van de excursie. Uiteindelijk vonden we 10 verschillende roestsoorten en 15 verschillende roest-waardcombinaties (de roest op dagkoekoeksbloem is in uredinia-stadium niet te determineren). Algemene oranje roest (*Coleosporium tussilaginis*) deed zijn Nederlandse naam eer aan. Deze soort werd op vier verschillende waardplanten aangetroffen, namelijk op perzikbladklokje, ruigklokje, op grote ratelaar en op hengel. Andere leuke vondsten waren o.a. uredinia van *Cronartium ribicola* op aalbes, Ribzaadroest (*Puccinia chaerophylli*) op doller kervel en Zonnekroon-rusroest (*Uromyces silphii*) op tengere rus die waarschijnlijk niet zeer zeldzaam, maar eerder vaak over het hoofd gezien is.

Een roestenexcursie verloopt meestal anders dan een ‘gewone’ paddenstoelenexcursie. Bij deze laatste worden meestal ook al geen grote afstanden afgelegd, maar een excursie op zoek naar roesten slaat wat dat betreft alles. De GPS hield het voor ons bij: de afstand die werd afgelegd bedroeg 2,87 km, de deelnemers bewogen gedurende 1:32 uur en er werd gedurende 3:16 uur stilgestaan (vooral bij roesten).

De excursie vond deels plaats op terrein van Natuurmonumenten. Aan het begin van de middag ontmoetten we twee opzichters die ons een beetje verdacht vonden. We hebben aangenaam met hen gesproken over de natuur, paddenstoelen en roestschimmels. Wie weet gaan ze wel meer naar roesten kijken...

18 juli, Varkensland (Hanneke den Held)

Een echte mini-excursie was het, zowel wat betreft aantal deelnemers als aantal paddenstoelen: in het totaal 5 deelnemers en 9 soorten paddenstoelen! Dat mocht de pret niet drukken: een vaartocht met schipper Nico Dekker van Staatsbosbeheer door prachtig polderland en in het veenmosrietland verschillende moeraspaddenstoelen, kleine beige en rode juweeltjes. Wat mij wel verbaast is dat sinds 2013 de moeraspaddenstoelen in aantal sterk lijken af te nemen; waar je vroeger bijna geen stap kon verzetten zonder er weer een plat te trappen – bij wijze van spreken – bleef het nu alweer bij niet al te veel exemplaren. Zijn de langzaam droger wordende laagveenmoerassen en/of de lange droogteperiodes in de laatste jaren de oorzaak?

Trouwe veenmosrietlandsoorten waren het Vlokkig veenmosklokje (*Galerina paludosa*) en het, zoals ik het maar noem, ‘Miskend’ of ‘Vergeten’ veenmosklokje (*G. hybrida*), en

Figuur 4. Veenmosvuurzwammetje (*Hygrocybe coccineo-crenata*). (Foto: Emma van den Dool)

heel wat Veenmosvuurzwammetjes (*Hygrocybe coccineocrenata*). Heel bijzonder was de vondst van het Gewoon veentrechtertje (*Lichenomphalia umbellifera*) – hoezo ‘gewoon’?: de soort is in Nederland ‘vrij zeldzaam’ en wordt gezien de digitale NMV-verspreidingsatlas nauwelijks in laagveenmoeras gevonden. ‘Vrij zeldzaam’ is ook de Grijzige halminktzwam (*Coprinopsis kubickae*), maar niet in het Noord-Hollandse laagveenmoeras: dit gebied lijkt de Nederlandse topregio voor deze soort. Hier lijkt een onderzoekseffect mee te spelen van voldoende excursies met kleine-paddenstoeltjesliefhebbers plus het daarna invoeren van de determinaties. Het Kruidenvulkaantje (*Leptosphaeria doliolum*) ten slotte, gedetermineerd door Kees Roobeek, is weliswaar vrij algemeen in akkers, bermen en ruigten, maar is in het laagveenmoeras een verrassende verschijning; het groeide op een dode stengel van gewone engelwortel.

1 augustus, IJzerenbos (Nico en Marjo Dam)

Prachtig weer, volop zon, lekker warm, en dat is natuurlijk niet de bedoeling als je paddenstoelen wilt zoeken. Toch trotseerden nog 6 deelnemers deze barre omstandigheden. Het IJzerenbos, in Midden-Limburg en op de grens met Duitsland, bestaat grotendeels uit loofbos op kleiige of in ieder geval voedselrijke bodem. De vegetatie is uitbundig, en belemmert soms de doorgang. Er zijn enkele grote stukken populierenbos, met al vrij oude bomen waarvan een deel omgedonderd is. Voor houtpaddenstoelen lijkt het ons paradijselijk, maar dan

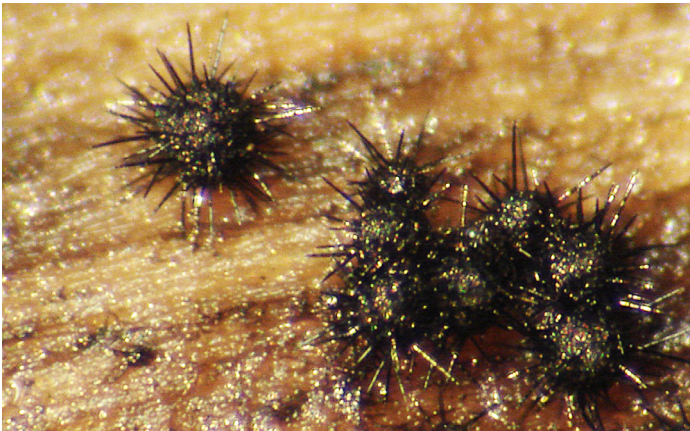
Figuur 5. *Erythricium hypnophilum*. (Foto: Nico Dam)

Figuur 6. *Hypocrea phellinicola*. (Foto: Nico Dam)

Figuur 7. *Molmhoutparasietkogeltje* (*Helminthosphaeria pilifera*). (Foto: Anneke van der Putte)

nucleata) vaak ten onrechte voor de Stijfselzwam gehouden worden. Microscopisch is het geen probleem om ze uit elkaar te houden: De Klontjestrilzwam heeft opvallend gesteelde basidiën en relatief korte sporen ($10\text{--}15 \times 3.5\text{--}5 \mu\text{m}$), terwijl de Stijfselzwam ongesteelde basidiën heeft met langere sporen ($15\text{--}20 \times 4.5\text{--}6.5 \mu\text{m}$; beide volgens Nordic Macromyces deel 3).

15 augustus, Paddenstoelenparadijs in het Voorsterbos (Yvonne en Gerrit van Duuren)

Dit paddenstoelenreservaat in het Leemringveld droeg Natuurmonumenten in 2008 op aan de toen 100-jarige NMV. Het bestaat uit nieuw ontwikkeld terrein met de NMV-Linde en oorspronkelijk bos, beide op keileem. Enigszins vertraagd ging de excursie met een klein groepje deelnemers, waaronder Bart van Tooren, hoofd kwaliteitszorg van Natuurmonumenten, van start in het boskavel met haagbeuk, waarin ook een groeiplaats van de zeldzame halfparasiet stofzaad opvalt.

Vanwege de droogte van de twee voorafgaande weken waren de verwachtingen niet hoog gespannen. De grootste bijzonderheid van dit bosje, de Haagbeukrussula (*Russula carpini*), werd er enkele jaren geleden door de NMV-ontdekkingsreiziger Robert Vlagsma aangetroffen

wel als het wat vochtiger is. Hoe dan ook, met 107 soorten viel de oogst niet tegen, zeker omdat er ook een aantal bijzonderheden bij was. Drie soorten waren nog niet eerder in NL gevonden: *Erythricium hypnophilum*, aan de basis van een dode stengel van een of andere grote kruidachtige plant, *Hypocrea phellinicola*, netjes volgens zijn naam op een vuurzwam (*Phellinus*) groeiend, en Molmhoutparasietkogeltje (*Helminthosphaeria pilifera*). Ook interessant, in ieder geval voor de excursieleiders, was de Stijfselzwam (*Exidia thuretiana*). Dit is een grauwwitte trilzwam, die in ons land algemeen zou moeten voorkomen (Frequentieklasse 7 volgens de Beknopte Standaardlijst). Zelf vinden we die soort eigenlijk nooit, en we vermoeden dat klontjes-loze exemplaren van de Klontjestrilzwam (*Exidia*

en russulaloog Jaap Wisman kwam hem toen spoorlags bewonderen. 15 augustus bleek aan de late kant voor deze vroege *Russula*, die elders alleen uit het Winterswijkse in Nederland bekend was. Gelukkig vonden we hem toch nog, evenals andere haagbeukbegeleiders zoals Haagbeukmelkzwam (*Lactarius circellatus*), Haagbeukboleet (*Leccinum pseudoscabrum*) en Netstelige heksenboleet (*Boletus luridus*). Andere bijzondere vondsten uit dit kavel zijn Gekroesde melkzwam (*Lactarius acerrimus*), Purpersnedemycena (*Mycena pelianthina*), en Stekelsporige wimperzwam (*Scutellinia trechispora*); totaal 40 soorten.

Vervolgens doorzochten we het tweede boskavel, gemengd bos, vnl. zomereik en fijnspar. Dat was minder spectaculair met 24 soorten waaronder enkele vezelkoppen, met de Sombere knobbelspoorvezelkop (*Inocybe glabrodisca*) als topper.

In het nieuw ontwikkelde gebied vonden we maar 2 soorten, Wilgenvezelkop (*Inocybe salicis*) en Zandpadvezelkop (*Inocybe lacera*). Dit terrein heeft nog vele jaren nodig om tot ontwikkeling te komen en volgens plan boomweidelandschap te worden. Al met al was het toch een leuke excursie met voor de weinige deelnemers fotogenieke paddenstoelen.

22 augustus, Raaphorst en ter Horst (Kees Pinster)

Hoe warm het was en hoe ver ... Met 11 personen werd het grote koninklijk landgoed 'De Horsten' bezocht, dat onderverdeeld wordt in drie gebieden: Raaphorst, Eikenhorst en Ter Horst. Totaal een oppervlak van 415 ha. Eikenhorst was niet toegankelijk, want het gebied rond het onderkomen van de koning is afgesloten voor publiek (terwijl we toch een lid in de Orde van Oranje-Nassau in ons midden hadden: Grieta Fransen).

Het was nog vroeg in het seizoen en de vele regen van medio augustus was nog niet geheel doorgedrongen tot het mycelium van de vele soorten die daar eerder gevonden zijn. Maar de oogst was redelijk ... er werden in Raaphorst 68 soorten en in Ter Horst 36 soorten gevonden.

Gelijk bij de start in de Raaphorst stonden op de bekende strooiselhoop de altijd fraaie Spitschubbige parasolzwam (*Lepiota aspera*) en de zeldzame Stoere koraalzwam (*Ramaria decurrens*).

Zo vroeg in het seizoen vind je altijd meerdere vezelkoppen, zoals nu de Gevlekte vezelkop (*I. maculata*), Sterspoorvezelkop (*I. asterospora*), Gewone viltkop (*I. dulcamara*), Zilversteelvezelkop (*I. curvipes*) en Wijnrode vezelkop (*I. adaequata*). De Paarse pronkridder (*Calocybe ionides*) en het Vrolijk vlieskelkje (*Hymenoscyphus laetus*) waren mooie vondsten, waarvan eerstgenoemde op de Rode Lijst staat.

Onze lokale myxo-deskundige Lenie Bakker was helaas niet aanwezig, maar Tjerk Nawijn treedt in haar voetsporen door het determineren van het Grootmazig netwatje (*Arcyria incarnata*) en het Knikkend kalkkopje (*Physarum album*).

Figuur 8. Paarse pronkridder (*Calocybe ionides*) (Foto: Kees Pinster)

Figuur 9. Getande kaaszwam (*Spongipellis pachyodon*). (Foto: Kees Pinster)

Raaphorst/Eikenhorst staat als nummer 13 op de lijst van Kroonjuwelen, maar dit is niet voor niets een ongeluksgetal. Op de bermen van fraaie oude beukenlanen worden al jaren drab uit de sloten en gehakselde takken gestort. Ook werd een bijzonder naaldbos gekapt. De beheerder laat zich kennelijk weinig gelegen liggen aan paddenstoelvriendelijk beheer.

Verderop, in het gebied Ter Horst, waren meer bijzonderheden te vinden, zoals de Gerimpelde russula (*Russula olivacea*), de Zaagselhertenzwam (*Pluteus petasatus*), de Roodnetboleet (*Boletus rhodoxantus*) en de Wortelende boleet (*Boletus radicans*). De eieren van de Inktviszwam (*Clathrus archeri*) stonden op springen, zoals ook in eerdere jaren op het houtafval van de zagerij aldaar het geval was. Op een oude dode beuk was voor het vierde jaar weer de zeldzame Getande kaaszwam (*Spongipellis pachyodon*) te bewonderen.

29 augustus, Het Holthuis (Marian Jagers)

Bij zonnig weer en met veel speurzin begonnen 8 deelnemers aan de excursie op het oude, kleinschalige landgoed “Het Holthuis” te Enschede. Door de aanhoudende droogte van de afgelopen zomer was er helaas nog weinig te vinden, ondanks dat het ondertussen vaker geregend had. Hier en daar stonden grote paddenstoelen met hoed en steel, onder andere verschillende soorten amanieten; veelal ging het om een enkel exemplaar. Van kleine soorten waren er wel meer exemplaren, o.a. op eikenblad, Witte paardenhaartaailing (*Gymnopus quercophilus*). Gelukkig lagen er op diverse plekken in het bos verrotte stammen. Daarop werden de nodige korstzwammen, slijmzwammen en ascomyceten gevonden. Met voor sommige deelnemers nog een ijsje toe was het een geslaagde excursiedag. Toen alle determinaties binnen waren, stond de totaalstand toch nog op 76 soorten. Een kleine maar opvallende slijmzwam was Goudgeel lantaarntje (*Cribraria aurantiaca*), op den, een algemeen voorkomende soort. Dankzij de opvallende oranje- of roodbruine kleur en de conische vorm kon op loofhout de nog kleinere Dwergboomwrat (*Lycogala conicum*) worden opgemerkt. In het rijpe stadium is deze soort onopvallend donkerbruin. Ook onder de korsten werden opmerkelijke soorten gevonden, zoals het weinig gemelde Blozend harskorstje (*Hyphoderma roseocreum*) en Varendwergkorstje (*Trechispora stellulata*).

5 september, Nieuwe Tiend (Luciën Rommelaars)

Het weer was deze dag prima. Het aantal deelnemers was niet zo groot; een man of negen, hetgeen ik eerlijk gezegd wel prettig vond. Deze keer besloot ik als eerste de eikenlaan op landgoed “De Strijdhoeve” te bekijken. Een paar dagen eerder, toen ik daar alvast was gaan kijken, had ik daar een groepje vrij grote *Entoloma*’s gevonden die ik de groep wilde laten zien. Na microscopische controle was ik uitgekomen op Geelbruine satijnzwam (*Entoloma lividoalbum*), een soort die een plaatsje heeft op de Rode Lijst 2008. Ze stonden er nog steeds, maar het meest opmerkelijk bleek een heel klein paddenstoeltje met gele velumvlokjes te zijn. Het leek wel een mini-amaniet. Het bleek na microscopische onderzoek inderdaad een amaniet te zijn: Geelwratte amaniet (*Amanita franchetii*). Deze soort was nog nooit eerder door mij in dit gebied gevonden. Ook deze dag werd Inktviszwam (*Clathrus archeri*) gevonden. Enkele andere leuke vondsten waren Mosschelpje (*Chromocyphella muscicola*), Zwarte truffelknotszwam (*Elaphocordyceps ophioglossoides*), Hooilandwasplaat (*Hygrocybe glutinipes*), Poederachtige kussentjeszwam (*Hypocrea platypulvinata*), Haagbeukboleet (*Leccinum pseudoscabrum*) en Groene glibberzwam (*Leotia lubrica*). In totaal werden 125 soorten gevonden: 74 agaricales, 25 aphyllophopales, 7 gasteromyceten, 1 myxomycet en 3 phragmobasidiomyceten. 16 soorten kwamen voor op de Rode lijst 2008. Heel plezierig was dat verschillende deelnemers collecties mee naar huis namen voor controle. Kortom: een heel geslaagde excursie.

12 september, Ennemaborg Midwolda (Roeland Enzlin)

Met een groep van 11 mensen gingen we op pad naar het landgoed “Ennemaborg” bij Midwolda. Dit landgoed herbergt tegenwoordig veel verschillende habitats omdat het aan de zuidoostkant uitgebreid is met een natuurontwikkelingsterrein. We hebben zowel een deel van het oude landgoedbos bezocht, dat erg droog was, als een vochtig wilgenstruweel van het natuurontwikkelingsterrein.

De laan voor de borg leverde meteen al een paar leuke soorten op, namelijk de Gezonde en Wollige stekelzwam (*Hydnellum conrescens* resp. *Phellodon confluens*). Beide soorten waren hier eerder gevonden, maar het blijft bijzonder om ze in Groningen aan te treffen. In een tuin naast de borg vond Kor Raangs een opvallende parasolzwam. Bij nadere bestudering bleek dat het ging om de zeer weinig gemelde Bruine knolparasolzwam (*Chlorophyllum brunneum*). Van de laan aan de zijkant van de borg werden Gedrongen hazenoer, Gelaarsde en Fijnschub-bige gordijnzwam (*Otidea cochleata*, *Cortinarius torvus* en *C. psammocephalus*) gemeld. In totaal troffen we in het landgoedbos 85 taxa aan.

Figuur 10. Grootsporige truffelknotszwam met Stekelige hertentruffel (*Elaphocordyceps longisegmentis* met *Elaphomyces muricatus*). (Foto: Piet Brouwer)

Figuur 11. *Eierzakje* (*Nidularia deformis*). (Foto: Piet Brouwer)

Het zuidoostelijk deel bestaat uit plassen met een fraaie randzone met wilgstruwelen. De bodem was er nat, maar was nu goed beloopbaar omdat het lange tijd droog was geweest. We vonden er diverse soorten die kenmerkend zijn voor dit biotoop, zoals de Wilgen- en Valse zilversteelzomp-

zwam (*Alnicola salicis* en *A. badiolateritia*). De laatstgenoemde staat nog als uiterst zeldzaam te boek in de Beknopte Standaardlijst 2013, maar lijkt in werkelijkheid algemener. Er zijn inmiddels meerdere vondsten van bekend uit Groningen en Drenthe. Andere wilgenbegeleiders die zijn aangetroffen, zijn Gele wilgen- en Koperrode gordijnzwam, Wilgenvezelkop en de Wilgenrussula (*Cortinarius cinnamomeoluteus*, *C. uliginosus*, *Inocybe salicis*, *Russula subrubens*). Enkele andere vermeldenswaardige soorten waren Bruine modderbekerzwam, Kleine berkenboleet en Paardenvijgbreeksteeltje (*Peziza linnaea*, *Leccinum schistophilum* en *Conocybe brunneidisca*). Het bezoek hier leverde uiteindelijk 65 taxa op, maar daar kan in de toekomst nog wel heel wat bijkomen.

19 september, Staatsbossen Schoorl (Martijn Oud)

Het was die dag prachtig weer en het moment voor een paddenstoelenexcursie had niet beter gekozen kunnen worden. Het weer was de week ervoor bar en boos geweest vanwege de vele stortregens. Het bos stond hierdoor nog na te dampen op de zonnige morgen van de excursie. In eerste instantie was er het plan om naar de veelbelovende Lovinkslaan te lopen om daar te beginnen met de excursie. Dit hebben we maar niet gedaan vanwege de aldaar geruïneerde bermen en uitgefreesde stronken: de mooiste paddenstoelenlaan van de staatsbossen was aan de beurt om gerenoveerd te worden en werd voorzien van een betonnen wegdek. Reden: de telkens terugkerende wegdekrenovaties met schelpen als verhardingsmateriaal waren te duur geworden en onderhoudsvrije nieuwe betonnen paden gaan zich in de toekomst terugverdienen. Het tijdperk van de Schoorlse schelpenpaden is dus zo goed als voorbij.

De verwachting is dat deze ontwikkeling op de langere termijn zeer nadelig zal uitpakken voor de aanwezige natuurwaarden en biodiversiteit.

De verwachting is dat deze ontwikkeling op de langere termijn zeer nadelig zal uitpakken voor de aanwezige natuurwaarden en biodiversiteit.

Figuur 12. *Gestreept nestzwammetje* (*Cyathus striatus*). (Foto: Piet Brouwer)

Figuur 13. *Palingsteel-mycena* (*Mycena clavicularis*). (Foto: Emma van den Dool)

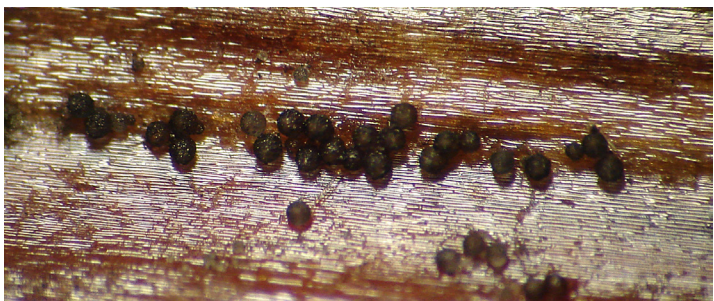
siteit. De staatsbossen zijn kalkarm en daardoor extra gevoelig voor verzuring. De omgeving van de schelpenpaden is altijd een eldorado geweest voor allerlei zeldzame paddenstoelen. Hoe het in de toekomst moet gaan met bijvoorbeeld de in Nederland zeer zeldzame Valse melkboeten (*Suillus collinitus*) of Druppelparasolzwammen (*Chamaemyces fracidus*), die hier dankzij de vele schelpenpaden nog uitbundig voorkomen, weten we niet.

De paddenstoelen trokken zich op de excursiedag nog weinig aan van deze ontwikkelingen, want er konden weer veel mooie en zeldzame soorten door de 27 excursiegangers genoteerd en gefotografeerd worden. Jammer dat de meest zeldzame soort, het Dennenolijfzwammetje (*Callistosporium pinicola*), niet op de foto ging omdat hij niet meteen werd herkend. Ismaël Wind kwam met de juiste hint. Een sleutel voor *Callistosporium* staat in Funga Nordica. Het Dennenolijfzwammetje is een prachtig fotogeniek paddenstoeltje met opvallend gele plaatjes onder een olijfbroen hoedje dat onder vochtige omstandigheden een opvallend glimmend oppervlak laat zien. De zwammetjes kunnen solitair of in kleine groepjes op strooisel, humus of vermolmde dennenstronken worden gevonden, maar worden maar zelden gemeld. In totaal werden 190 soorten gevonden.

26 september, Sint-Jansberg (Lieke Vullings)

Met 12 man gingen we op pad op de Sint Jansberg, een beroemd bos nabij Plasmolen in Noord-Limburg. De tocht voerde via de Kloosterberg, over een van de kammen van de stuwwal via een leempadje weer omlaag naar de Maartensweg, vervolgens richting voormalig landgoed en binnendoor naar de Bovenste Vijver en uiteindelijk weer naar beneden. Daar rechtsaf en links liggen dan “De Diepen” (vroeger onderdeel van het “Koningsven”, beroemd vanwege zijn flora; na veenafgraving is deze rijkdom verdwenen). Via het beroemde “Helbeekje” en een voormalige turfput met bijbehorende nattigheid

Figuur 14. *Grasgitklompje* (*Gibberella zeae*). (Foto: Anneke van der Putte)

Figuur 15. *Rupsendoder* (*Cordyceps militaris*).
(Foto: Anneke van der Putte)

Figuur 16. *Fraaisteelmycena* (*Mycena inclinata*).
(Foto: Anneke van der Putte)

Figuur 17. *Roodgrijze melkzwam* (*Lactarius vietus*).
(Foto: Anneke van der Putte)

keerden we weer terug bij het beginpunt.

Hoewel het weer eindelijk vrij gunstig was voor paddenstoelen – het had enkele weken best behoorlijk geregend, waren op de Sint-Jansberg zelf heel weinig paddenstoelen te vinden. Verklaringen hiervoor zijn er eigenlijk niet. Mogelijk zijn de hoogteverschillen er debet aan – we zien hetzelfde verschijnsel bij de Duivelsberg, iets verderop in het gebied. Beide heuvels liggen in de laatste uitlopers van de opgestuwde grondverschuivingen van de laatste ijstijd. Ook is het mogelijk dat er teveel strooisel blijft liggen, waardoor paddenstoelen geen kans krijgen. We weten het niet.

In de lager gelegen dalen en vooral in de nattere gedeelten was de oogst iets beter. De route voerde door een gebied dat in 2014 was afgeplagd ten behoeve van een aantal fruitbomen. In 2014 was dat het decor geweest voor grote hoeveelheden Grote oranje bekerzwammen (*Aleuria aurantia*). Ook nu stonden er nog heel wat tussen de Adelaarsvarens, waarmee het terrein nu massaal begroeid was. Hiertussen stonden op de resten van varens rondom de fruitbomen grote hoeveelheden Eierzakje (*Nidularia deformis*). Op verschillende plaatsen stonden Rupsendoder (*Cordyceps militaris*) en Franjekaaalkopje (*Deconica crobula*). Op half afgestorven adelaarsvarenstengels groeide het zeldzame, maar hier zeer overvloedig aanwezige Graskitklompje (*Gibberella zeae*).

Andere vondsten waren o.a. Kastanjestromakelkje (*Rutstroemia echinophila*), Korianderzwam, (*Osmoporus odoratus*), Forse melkzwam (*Lactarius trivialis*) en Roodgrijze melkzwam (*L. vietus*). In totaal werden er toch nog 154 soorten op naam gebracht.

3 oktober, Fort Rhijnauwen (Bert Tolsma)

Het landgoed "Fort Rhijnauwen" bij Bunnik en Landgoed "Oud en Nieuw Amelisweerd" hebben een rijke historie en zijn geliefd als recreatiegebieden bij Utrechtenaren. Vooral in het weekend kan het daar erg druk zijn. Gelukkig is Fort Rhijnauwen beperkt opengesteld en kun je er alleen op afspraak terecht. Zo ook op deze zaterdag 3 oktober, waarop we met 14 mensen het fort bezochten. Meestal is dit terrein voldoende voor een dag-excursie en dat was het, ondanks de droogte van de laatste twee weken, ook op deze zaterdag. We zagen veel vergane glorie, vruchtlichamen die de droogte weliswaar min of meer overleefd hadden, maar zeker niet meer beantwoordden aan de verwachtingen. Soms verrassend een vers exemplaar van bijv. de Goudporieboleet (*Boletus impolitus*), waarvan de steelbasis intensief besnuffeld werd op zoek naar de karakteristieke jodiumgeur. Ook de Gegordelde gordijnzwam (*Cortinarius trivialis*) en de Bruine kleibosgordijnzwam (*C. largus*) werden op naam gebracht; de Olijfkleurige gordijnzwam (*C. infractus*) is in het Kromme Rijngebied niet zeldzaam. De Prachtamaniet (*Amanita ceciliae*) is natuurlijk altijd het vermelden waard, zelfs al staat er maar één exemplaar, en de

Figuur 18. Bitterscherpe ridderzwam (*Tricholoma sciodes*). (Foto: Bert Tolsma)

Figuur 19. Papegaaizwammetje (*Hygrocybe psittacina*). (Foto: Bert Tolsma)

Figuur 20. Olijfkleurige gordijnzwam (*Cortinarius infractus*). (Foto: Bert Tolsma)

Bitterscherpe ridderzwam (*Tricholoma sciodes*) mag hier eveneens niet ontbreken: dit is tot laat in de herfst een van de meest algemene soorten op de Notenlaan bij Zeist en groeit hier dus ook. Uiteraard zijn we nog naar de hellinggraslanden op het fort geweest, op zoek naar wasplaten. Dat viel echter zeer tegen nu de zon hier dagenlang brandend zijn gang had kunnen gaan. We vonden 3 soorten wasplaten, terwijl het gebied bekend is van minstens 13 soorten met al hun variëteiten. Het Papegaaizwammetje (*Hygrocybe psittacina*), de Zwartwordende wasplaat (*H. conica*) en de Wantsenwasplaat (*H. obrussea*) deden de harten toch even sneller kloppen. Met 61 soorten telden we niet opvallend veel, maar zoals steeds wel weer veel opvallende soorten en dat maakt een bezoek aan dit terrein altijd bijzonder interessant.

3 oktober, Landgoed Nienoord (Roel Douwes)

Met een tiental deelnemers zochten we de lanen en de door graslanden omringde bosgebieden van het landgoed af. Ook enkele paddenstoelen-eters waren op deze excursie afgekomen, maar die haakten al snel weer af, toen ze zagen dat de focus van deze excursie toch ergens anders lag...

Eikenbeuk zijn de meest voorkomende soorten in dit gebied op een watrijkere bodem. Niet verbaasd dus, dat we al wandelend veel mycorrhizasoorten konden noteren, waaronder leuke soorten als Gevlekte russula (*Russula maculata*), Tweekleurige vezelkop (*Inocybe phaeodisca*), Grote fraaisteelgordijnzwam (*Cortinarius caninus*), Fluwelige stekelzwam (*Hydnellum spongiosipes*),

Figuur 21. Zwartwordende cantharel (*Cantharellus melanoxeros*). (Foto: Roel Douwes)

Grijze purpersteelgordijnzwam (*Cortinarius subporphyropus*) en ook de gele variëteit van de Gewone heksenboleet (*Boletus erythropus* var. *discolor*). Klapper van de dag was Zwartwordende cantharel (*Cantharellus melanoxeros*) in een boslaan met eik.

10 oktober, Abbertstrand (Atte van den Berg)

Het was prima paddenstoelenweer – niet warm en weinig wind. De elf deelnemers aan de excursie naar het Abbertstrand vonden samen zo'n 161 taxa, waaronder 8 nieuwe

voor dit stuk van het strand. De meest opmerkelijke vondst was de Grijze slanke amaniet (*Amanita vaginata*) onder de populierenstrook langs het fietspad. In de 40 jaar dat dit gebied wordt geïnventariseerd werd deze nog nooit eerder gemeld. Verdere leuke vondsten waren de Krulzoomtrechterzwam (*Clitocybe inornata*), de Vale schijnridderzwam (*Lepista panaeolus*), de Lila melkzwam (*Lactarius lilacinus*) en de Kogelwerper (*Sphaerobolus stellatus*). Dat het

Figuur 22. *Vale schijnriderzwam* (*Lepista panaeolus*). (Foto: Bert Tolsma)

gebied hier en daar overeenkomsten heeft met de duinen blijkt uit de vondst van de Helmsatijnzwam (*Entoloma infula*). Rode-Lijstsoorten zaten er zeker bij: Gevoelig 5, Kwetsbaar 8, Bedreigd 5 en Ernstig bedreigd 1. Door de discussies over een aantal vondsten kon wegens tijdgebrek het noordelijk stuk van het Abbertstrand niet bezocht worden. Het totaal aantal taxa voor het Abbertstrand bedraagt nu 720.

17 oktober, Nijenrode te Breukelen (Gert Immerzeel)

Zoals verwacht, zeker na de uitzending van het programma 'Vroege Vogels' over de paddenstoelenrijkdom van Nijenrode, enkele dagen ervoor, werd het een goed bezochte excursie met maar liefst 50 deelnemers. Gelukkig nam de 'excursiegangerswerver' Martijn Oud de helft voor zijn rekening en zo togen we in 2 'kuddes' het park in. Totaal werden 207 soorten gevonden, en dat terwijl er geen echte specialisten bij waren. Gelukkig was de Prachtamaniet (*Amanita ceciliae*) nog te bewonderen, maar ook de Spinnenwebsatijnzwam (*Entoloma araneosum*), en de Olijfkleurige slijmkop (*Hygrophorus persoonii*), die in het park op steeds meer plekken verschijnt in steeds grotere aantallen.

Verder zijn vermeldenswaard de Haagbeukboleet (*Leccinum pseudoscabrum*), de Kortsteelrussula (*Russula curtipes*), een zeldzame soort die enkele weken eerder voor het eerst hier werd gevonden, en waarvan nog enkele exemplaren te zien waren tijdens de excursie. Tenslotte de Zonnegloedknotszwam (*Clavaria incarnata*), niet in een schraal grasland maar in een donkere kastanjelaan, samen met diverse andere *Clavaria*'s en Sneeuwzwammetjes. Al met al weer een geslaagde excursie op dit kroonjuweel.

18 oktober, Gordijnzwammenexcursie

Figuur 23. *Kortsteelrussula*, (*Russula curtipes*). (Foto: Gert Immerzeel)

Figuur 24. *Cortinarius cf caninus*. (Foto: Nico Dam)

bij Ter Apel (Nico en Marjo Dam)

Hartverwarmend, en dat was het. Ondanks droevige weersvooruitzichten en de ietwat afgelegen locatie kwamen er toch zo'n 22 deelnemers bij deze gordijnzwammenexcursie opdagen. Gordijnzwammen zijn populair, lijkt het wel, en terecht. Voor de excursieleider was dat even slikken; de bedoeling was om een aantal wegbermen te bekijken, maar hoe doe je dat met zo'n grote groep? Gelukkig lag de Poortweg, een van de excursiedoelen, op loopafstand van de verzamelplaats, en hadden we onderweg al gezien dat bermen in het meer open gebied al ernstig van vorst geleden leken te hebben. De excursie kende een natte en een droge helft, in deze volgorde. Samen met de naastgelegen bossen leverde de berm van de Poortweg voldoende op om de excursie door de natte helft heen te loodsen, al viel het soms niet mee om tussen de groepen paraplu's nog paddenstoelen te ontdekken. Veel *Telamonia*'s in de berm, groep van *C. incisus*, maar erg

verregend en eigenlijk niet verder meer op naam te brengen. Alles bij elkaar werden 97 soorten gevonden, waaronder nog 6 min of meer herkenbare soorten Gordijnzwammen. Een veelbelovende vondst (foto) sleutelde toch 'gewoon' uit naar Grote fraaisteelgordijnzwam (*C. caninus*), maar twijfel knaagt. Voor de nabespreking, gezellig rondom een oude waterput die als tentoonstellingstafel dienst deed, hadden diverse excursiegangers collecties uit eigen omgeving meegenomen, zodat er uiteindelijk nog ruim 30 verschillende soorten te bespreken waren. Roel Douwes heeft hiervan een kort verslag gemaakt (waarvoor dank!) dat aan de deelnemers is toegestuurd.

24 oktober, Grevelingendam (Henk Remijn)

De Grevelingendam bestaat uit gemengd loofbos en populierenaanplant en kent daarnaast graslanden (met maaibeheer). De bodem bestaat uit kalkrijk zand. Het beheer wordt uitgevoerd door het Grevelingenschap. Het eerste bosje dat we met de 13 deelnemers indoken, leverde al gelijk een zeldzame soort op. De geur is kenmerkend: hij ruikt naar potloodhout. Na enige hoofdbreken en enkele dagen later bleek het de Oranje zalmplaat (*Clitopilus nitellinus*) te zijn. In een ander perceel stond Echt hazenoor (*Otidea leporina*). Het grasland levert typische graslandsoorten op, waaronder 6 soorten wasplaten, met Stinkende wasplaat (*Camarophyllopsis foetens*) als meest bijzondere. Verder een op een wasplaat gelijkende mycena, die inderdaad de Wasplaatmycena heet (*Hemimycena mairei*). Verder stonden er 3 soorten aardtongen. Een van die groepjes leek macroscopisch wel wat weg te hebben van de Zandaardtong en werd door 3 personen meegenomen voor nadeterminatie. Een van de deelne-

Figuur 25. Stinkende wasplaat (*Camarophyllopsis foetens*). (Foto: Henk Remijn)

mers had de aardtong inmiddels met foto op waarneming.nl gezet. Daar werd hij als Zandaardtong notabene goedgekeurd door een admin, zonder microscopische controle. Bij de naderterminatie bleek het om misvomde Ruige aardtongen (*Trichoglossum hirsutum*) te gaan. De andere 2 waren de Brede en de Slanke aardtong (*G. cookeanum* en *G. umbratile*). Op houtresten half begraven in het grasland vonden we Mestnestzwammetjes (*Cyathus stercoreus*). De Verspreidingsatlas meldt deze van resten van helm in de kustduinen. De helm was echter niet te zien en ook zijn de paar stippen op de kaart niet beperkt tot de kust. Het was een zeer geslaagde excursie die uiteindelijk 145 soorten opleverde en een Rode-lijstindex van 43.

31 oktober, Formerhoek, Ruurlo (Herman & Klaske ten Grotenhuis)

Het was een prachtige dag, zonnig en een lekkere temperatuur. We vonden met onze 7 deelnemers een bankje in de zon om onze lunch te gebruiken en eigenlijk kon de dag niet stuk. In totaal werden 101 soorten gevonden. Geen spectaculaire soorten, ik denk in elk geval niet voor de gevorderde mycoloog, maar onze minder gevorderde belangstellenden waren toch wel erg enthousiast. 3 soorten van de Rode Lijst hebben we op de totaalijst kunnen zetten, te weten Heideknotszwam (*Clavaria argillacea*), Pagemantel (*Cortinarius semisanguineus*), en Ongesteelde krulzoom (*Tapinella panuoides*). Eveneens leuke vondsten waren Parasietbeurszwam (*Volvariella surrecta*) op Nevelzwam (*Clitocybe nebularis*), en de Poederzwamgast (*Asterophora lycoperdoides*) op Grofplaatrussula (*Russula nigricans*). *Gomphidius roseus* (Roze spijkerzwam) stond zonder zijn compagnon de Koeienboleet (*Suillus bovinus*) eenzaam langs een bospad, ook nog

Figuur 26. Kroontjesknotszwam (*Artomyces pyxidatus*). (Foto: Herman ten Grotenhuis)

Figuur 27. *Grauwe barsthoed* (*Dermoloma cuneifolium*). (Foto: Finy Wolfs)

Figuur 28. *Gewone kogelschieter* (*Pilobolus crystallinus*) en *Cheilymenia* sl. (Foto: Marianne Vos-Jaspers)

Figuur 29. *Gewoon vuurzwammetje* (*Hygrocybe miniata*). (Foto: Finy Wolfs)

eens een zeer bescheiden exemplaar, maar toch werd hij door de speurende mycologen opgemerkt. En in de beukenlaan op een flinke liggende, dode stam van een beuk stond Kroontjesknotszwam (*Artomyces pyxidata*). De foto (zie vorige pagina) is van een week eerder. Jammer dat we niet meer deelnemers mochten begroeten in deze mooie omgeving.

7 november, Groote Bosch te Slenaken (Finy Wolfs) De excursie naar het uiterste zuidpuntje van ons land trok veel deelnemers. 19 mensen stonden klaar om van start te gaan. We werden niet teleurgesteld, hoewel de lijst uiteindelijk 'maar' 66 soorten telde. Het Groote Bosch zelf was sterk achteruit gegaan en daarmee ook de paddenstoelenflora, maar het waren vooral de hellinggraslandjes die enkele mooie vondsten opleverden. Vier soorten wasplaatjes, waaronder het Broos vuurzwammetje (*Hygrocybe helobia*) en de zoetgeurende Honingwasplaat (*Hygrocybe reidii*). Verder het Kleinsporig breeksteeltje (*Conocybe brachipodii*) en ten slotte twee soorten die in Zuid-Limburg regelmatig worden waargenomen: de Witte stinkmycena (*Hemimycena delectabilis*) en de Grauwe barsthoed (*Dermoloma cuneifolium*). Na afloop van de excursie werd, onder genot van echte Limburgse vlaai, deze excursiedag geëvalueerd en voldaan en tevreden konden we deze excursie afsluiten.

14 november, Duinen bij Wassenaar (Leo Jalink)

Deze laatste NMV-excursie werd gehouden op een prachtige dag en we togen met 17 deelnemers naar de duinen van Meijndel, via het nieuwe natuurgebied Hertenkamp en het bijhorende elzenbroekbos met kwel naar de fantastische stuifvlakten daar net boven. Vervolgens bekeken we duingraslanden en duinstruwelen en de uitlopers van de duinnaaldbossen van Duinrell.

We vonden 4 soorten Stuifballen, waaronder *Tulostoma kotlabae*. Deze nog maar pas uit Nederland bekende soort (Roobeek in Coolia 59(3)) werd op maar liefst 4 locaties gevonden, maar pas later op naam gebracht. En naar nu blijkt hebben we hem tijdens de NMV-excursie van 2014 in hetzelfde gebied ook al verzameld, maar deze collectie was onder op de stapel beland. Net als vorig jaar waren de aardsterren weer goed vertegenwoordigd met 7 soorten: de Forse (*Gastrum coronatum*), Bruine (*G. elegans*), Gewimperde (*G. fimbriatum*), Heide- (*G. schmiedelii*), Baret- (*G. striatum*), Gekraagde aardster (*G. triplex*) en de Peperbus (*Myriostoma coliforme*). Ook vonden we 4 soorten aardtongen: de Ruige (*Trichoglossum hirsutum*), Brede (*Geoglossum cookeanum*), Kortsporige (*G. elongatum*) en Fijngeschubde aardtong (*G. fallax*).

In het stuivend zand vonden we bij helm de Duinfranjehoed (*Psathyrella ammophila*) en de Okergele stropharia (*Stropharia coronilla*) en op half begraven paardenkeutels beide soorten Speldenprikzwam (*Poronia punctata* en *P. erici*). Tussen sterk overstoven mossen vonden we het Oranjegeel kaalkopje (*Leratiomyces laetissimus*), ook geen alledaagse soort.

In totaal kwamen we op 154 soorten, die de variatie van de bezochte terreintypen goed weerspiegelden: van Oorlepelzwam (*Auriscalpium vulgare*) en Duivelsbroodrussula (*Russula sardonica*), Bleke en Donkere elzenzompzwam (*Alnicola escharoides* en *A. scolecina*) tot Gesteeld mosoortje (*Arrhenia spathulata*), Duinmostrechterszwam (*Clitocybe barbularum*), Duinmostrechttertje (*Omphalina galericolor*) (echt twee verschillende soorten ondanks de verwarrende naamgeving), en Piekhaarzwammetje (*Crinipellis scabellula*). Kortom, een heerlijke excursie, waarna iedereen voldaan en met volle geheugenkaartjes en verzameldozen huiswaarts keerde.

Figuur 30 en 31. Links: Onvoorstelbaar, maar hier staan echt paddenstoelen (*Poronia punctata* en *Psilocybe liniformans* op overstoven paardenkeutels)! Rechts: Een van de vindplaatsen van *Tulostoma kotlabae* (zandige stuk) en op de voorgrond de locatie van de Kortsporige aardtong. Foto's: Leo Jalink)

Tabel 1. Overzicht excursies 2015

Datum	Plaats	Leiding	Aantal deelnemers	Aantal taxa
4 april	Spijkbos	Atte van den Berg	afgelast	----
18 april	Schraalzand	Stip Helleman	8	53
25 april	Geestmerambacht	Martijn Oud	17	57
2 mei	Voorne	Eline Vis	afgelast	----
16 mei	Doezumermieden	Inge Somhorst	11	80
23 mei	Kennemerduinen	Harm Snater	9	28
30 mei	Amelisweerd/Rhijnauwen	Peter-Jan Keizer	geen gegevens	
6 juni	Personnenbos	Marjo & Nico Dam	5	83
27 juni	Wolfheze, Roestenexcursie	Charlotte Swertz	16	10 roesten
18 juli	Varkensland	Hanneke den Held	5	9
25 juli	Stroomdal Reest	Rob Chrispijn	afgelast	----
1 augustus	IJzerenbos	Nico & Marjo Dam	6	107
8 augustus	Begraafplaats Heiderust	Marjon van der Vegte	afgelast	----
15 augustus	Voorsterbos	Yvonne en Gerrit van Duuren	8	65
22 augustus	Eikenhorst/Raaphorst	Kees Pinster	11	80
29 augustus	Het Holthuis	Marian Jagers	8	76
5 september	De Brand	Luciën Rommelaars	9	125
12 september	Midwolderbos	Roeland Enzlin	11	142
19 september	staatsbossen van Schoorl	Martijn Oud	27	190
26 september	Sint-Jansberg	Lieke Vullings	12	154
3 oktober	Fort Rhijnauwen	Bert Tolsma	14	61
3 oktober	Landgoed Nienoord	Roel Douwes	10	211
10 oktober	Abbertstrand	Atte van den Berg	11	161
17 oktober	Nijenrode	Gert Immerzeel	50	207
Zo 18 oktober	Ter Apel, wegbermen	Nico & Marjo Dam	22	97
24 oktober	Grevelingendam	Henk Remijn	13	145
31 oktober	Formerhoek	Herman & Klaske ten Grotenhuis	7	101
7 november	Groote bosch	Finy Wolfs	19	66
14 november	Meijendel	Leo Jalink	17	154
			-----	-----
Gemiddeld aantal deelnemers en taxa			14	107